

Sygn. akt III U 92/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Jolanta Pardo

Protokolant : st. sekr. sąd. K. G.

po rozpoznaniu 11 kwietnia 2019 r. w Ł. na rozprawie

sprawy R. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania R. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z (...)r. Nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 92/19

UZASADNIENIE

Decyzją z (...) r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 poz. 664) odmówił R. F. prawa do emerytury pomostowej. Wskazał, że po 31.12.2008 r. nie wykonywał on pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 tej ustawy a ponadto nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Do takich zaliczono jedynie okresy:

- od 18.08.1978 r. do 26.10.1982 r.

- od 08.11.1984 r. do 25.05.1988 r.

- od 28.05.1990 r. do 11.06.1992 r.

- od 01.07.1992 r. do 30.03.1995 r.

Łącznie 12 lat 6 miesięcy i 13 dni.

ZUS nie uwzględnił natomiast okresów od 03.04.1995 r. do 30.06.2000 r. z uwagi na wady świadectwa pracy oraz okresów od 01.01.2009 r. do 31.05.2018 r. ponieważ wnioskodawca nie został zgłoszony przez pracodawcę jako pracownik wykonujący pracę w warunkach szczególnych.

Organ rentowy stwierdził, że R. F. nie spełnia też warunków z art. 4 w zw. z art. 49 tej ustawy, gdyż nie udowodnił pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy przed 01.01.2009 r. ZUS poinformował, że do pracy w szczególnych warunkach w myśl art. 49 ustawy pomostowej nie uwzględnił okresów od 18.08.1978 r. do 26.10.1982 r.

- od 08.11.1984 r. do 25.05.1988 r.

- od 28.05.1990 r. do 11.06.1992 r.

- od 01.07.1992 r. do 30.03.1995 r.

- od 03.04.1995 r. do 30.06.2000 r.

ponieważ pracodawcy nie wskazali, że w okresach tych ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych. Organ rentowy przyjął za udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 39 lat, 6 miesięcy i 5 dni, w tym staż pracy w szczególnych warunkach obliczył na 12 lat 6 miesięcy i 13 dni (akta ZUS).

Odwołanie od tej decyzji złożył R. F., domagając się jej zmiany przez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. Wskazał, że spełnia warunki art. 49 ustawy, gdyż należy zaliczyć mu do pracy w warunkach szczególnych zatrudnienie od 03.04.1995 r. do 30.06.2000 r., gdyż w okresie tym pracował na takim samym stanowisku co od 01.07.1992 r. do 30.03.1995 r, który to okres został zaliczony.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przywołując argumenty wskazane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

R. F. urodził się (...)

Od **18.08.1978 r. do 11.06.1992 r.** był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w P.P. Żegluga W. w W. początkowo jako asystent a potem jako kierownik maszyn. **Od 27.10.1982 r. do 18.10.1984 r.** odbywał zasadniczą służbę wojskową. Korzystał z urlopu bezpłatnego **od 26.05.1988 r. do 26.05.1990 r.** Zakład pracy wystawił mu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wskazując, że przez cały okres zatrudnienia 18.08.1978 r. do 11.06.1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych określonych w Wykazie A poz. 5 pkt 10 i 19 stanowiących załącznik do zarządzenia Ministra i Kierownika (...) Ochrony (...) z 02.08.1985 r. w sprawie wykazów prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze k. 6 akt kapitałowych ZUS i k. 8 akt emerytalnych (w tym drugim świadectwie wskazano, że stanowisko wymienione jest w wykazie A, dziale VIII poz. 5 pkt 10 stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z 29.06.1983 r. w sprawie prac w warunkach szczególnych w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej).

W okresie od 26.05.1988 r. do 26.01.1989 r. odwołujący się pracował w Szwajcarii a od 25.06.1989 r. do 16.02.1990 r. w Grecji jako motorzysta delegowany przez (...) sp. z o.o. w W..

Od 01.07.1992 r. do 31.03.1995 r. R. F. był zatrudniony w sp. z o.o. (...) w W. jako mechanik. Zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 16.11.2000 r. stwierdził, że przez cały okres zatrudnienia pracował na statkach żeglugi śródlądowej (koszarce) jako kierownik maszyn- mechanik, które to stanowisko wymienione jest w wykazie A, dziale VIII poz. 5 pkt 10 stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z 29.06.1983 r. w sprawie prac w warunkach szczególnych w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej(k. 8 akt ZUS).

Następnie **od 03.04.1995 r. do 30.06.2000 r.** R. F. zatrudniony był w spółce z o.o. (...) w W. jako mechanik żeglugi śródlądowej. Pracodawca w świadectwie pracy z 30.06.2000 r. wskazał, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A, dziale VIII poz. 5 pkt 10 stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 64 z 29.06.1983 r. (k. 9 akt ZUS).

W okresie **od 01.07.2000 r. do 31.05.2018 r.** R. F. pracował w (...) sp. z o.o. w W. jako mechanik żeglugi śródlądowej – k. 20 akt emerytalnych. Z informacji pracodawcy wynika, że jego praca polegała na obsłudze urządzeń i mechanizmów siłowni w stanie pełnej gotowości technicznej. Pełnił funkcje służby pokładowej jako bosman i marynarz- k. 9 akt emerytalnych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Emerytury pomostowe zostały wprowadzone do systemu ubezpieczeń społecznych przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. i dotyczą ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze (urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.). Zastąpiły one emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze. Prawo do tego świadczenia było nabywane z reguły w niższym niż wiek emerytalny wiek pod warunkiem wykazania piętnastoletniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przed 01.01.1999 r. Cechą charakterystyczną emerytur pomostowych jest ich przejściowy charakter, zgodnie bowiem z art. 16 ustawy pomostowej prawo do tego świadczenia ustaje z dniem poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury w wieku powszechnym. Są to zatem dwa odrębne świadczenia, pomimo tego, że przesłanki ich przyznania mogą być w jakimś stopniu tożsame.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 poz. 664 dalej „ustawa pomostowa”) prawo do takiej emerytury, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;**
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku (art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej). Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy. Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy pomostowej prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności

psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy. W myśl art. 3 ust. 4 ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1. Natomiast, zgodnie z ust. 5 art.3 ustawy za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3.

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 7 art. 3), który rozpatrywać należy w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Rodzaje prac w szczególnych warunkach zawierają wykazy A i B stanowiące załącznik do ww. rozporządzenia.

W okolicznościach sprawy nie budzi najmniejszych wątpliwości, że odwołujący się w okresie zatrudnienia był pracownikiem żeglugi śródlądowej i pracował na statkach takiej żeglugi. Praca taka niewątpliwie kwalifikowana była jako praca w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które rozpatrywać należy w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W wykazie A dziale VIII poz. 5 tego rozporządzenia praca w transporcie na statkach żeglugi śródlądowej jest wymieniona jako praca w warunkach szczególnych. Nie ulega wątpliwości, że praktycznie cały okres zatrudnienia odwołującego się jest tego rodzaju pracą **w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS**, które rozpatrywać należy w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Okres takiej pracy to.

- od 18.08.1978 r. do 26.10.1982 r.

- od 08.11.1984 r. do 25.05.1988 r.

- od 28.05.1990 r. do 11.06.1992 r.

- od 01.07.1992 r. do 30.03.1995 r.

- od 03.04.1995 r. do 30.06.2000 r.

- od 01.07.2000 r. do 31.05.2018 r.

Prawdopodobnie do okresu tego należałoby również zaliczyć okres służby wojskowej. Nie ulega wątpliwości, że odwołujący się przepracował ponad 15 lat w warunkach szczególnych **w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS**, które rozpatrywać należy **w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze** (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Niemniej jednak praca na statkach żeglugi śródlądowej nie jest kwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych w rozumieniu **art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych**. W załączniku 1 pod poz. 23 ustawodawca za pracę w warunkach szczególnych uznał pracę na statkach żeglugi morskiej, natomiast nie zakwalifikował jako taką pracy mechanika w żegludze śródlądowej.

A zatem odwołujący się nie spełnia warunku z art. 4 pkt 6 ustawy pomostowej, gdyż **po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.** Nie przysługuje mu zatem emerytura pomostowa na podstawie tego przepisu.

Dopiero stwierdzenie, że wnioskodawca **po** dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej (czyli określone jako takie w załączniku do tej ustawy) oznaczałoby spełnienie przez niego jednej z przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy pomostowej.

Po ustaleniu, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, warunkiem przyznania mu emerytury pomostowej jest posiadanie 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu **art. 3 ust. 1 i 3** (art. 49 ustawy pomostowej) – czyli takich, które są wyliczone w załącznikach do tej ustawy.

Zgodnie bowiem z art. 49 ustawy prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Regulacja wynikająca z art. 49 ustawy pomostowej jest regulacją szczególną w stosunku do wynikającej z art. 4 ustawy. Odstępstwo od obowiązku wykonywania pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r. zawężone jest jednak wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymują się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych **w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych**. Nie wystarczy zatem wykazanie się na ten dzień wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem konieczne jest także, aby praca ta była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3).

Reasumując – gdy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze po 31.12.2008 r. i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy w szczególnych warunkach (o szczególnym charakterze) według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej). Brak jest zatem podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w o szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany.

Wnioskodawca domagał się prostego zaliczenia i zsumowania wykonywanej przez niego pracy w warunkach szczególnych, kwalifikowanej według starych i nowych przepisów, i uznania tą drogą spełnienia przez niego przesłanki 15 lat pracy w takich warunkach. Nie mogło to jednak prowadzić do przyznania mu świadczenia w postaci emerytury pomostowej. Nie chodzi bowiem o proste sumowanie lat takiej pracy w rozumieniu starych i nowych przepisów, ale ustalenie wykonywania w określonym czasie pracy wskazanej w wykazie prac stanowiącym załącznik do ustawy pomostowej. Skoro zatem praca na statkach żeglugi śródlądowej nie jest zaliczana do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu **art. 3 ust. 1 i 3**. (nie jest bowiem wyliczona w załącznikach do tej ustawy) wnioskodawca nie może nabyć prawa do emerytury pomostowej na zasadzie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż w rozumieniu tego przepisu w dniu wejścia w życie ustawy nie przepracował 15 lat w warunkach szczególnych.

Dlatego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oddalił odwołanie.